

ÚSTAV PRE VÝSKUM VEREJNEJ MIENKY
PRI ŠTATISTICKOM ÚRADE SR

**NÁZORY OBČANOV NA ZAVEDENIE SPOLOČNEJ MENY EURO
– OKTÓBER 2008**

(INFORMATÍVNA SPRÁVA Z PRIESKUMU VEREJNEJ MIENKY)

OKTÓBER 2008

Obsah:

Úvod	3
Metodika prieskumu	3
I. Informovanosť o zavedení eura	4
II. Očakávania súvisiace so zavedením eura	9
III. Vnímanie potenciálnych prínosov a nevýhod zavedenia eura	12
IV. Subjektívne vnímanie vývoja spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb	15
Zhrnutie	18

Úvod

V januári 2009 vstúpi do eurozóny aj Slovenská republika, čo predpokladá pripravenosť nielen slovenského hospodárstva, ale aj verejnosti. Zmena, ktorú zavedenie eura predstavuje, sa dotkne mnohých oblastí života občanov Slovenska. Ako každá zmena, aj táto sa odráža vo verejnosti v istých očakávaniach prínosov, ale aj v obavách. Pravidelné monitorovanie názorov verejnosti, ako aj jej informovanosti, môže prispieť k eliminácii rizík súvisiacich s prechodom na spoločnú európsku menu.

Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR na základe uznesenia vlády SR realizoval ďalší z pravidelných prieskumov verejnej mienky týkajúci sa názorov a informovanosti občanov o zavedení eura na Slovensku, pričom v centre pozornosti zisťovania boli nasledujúce oblasti:

- informovanosť občanov o zavedení eura
- očakávania súvisiace so zavedením eura
- vnímanie potenciálnych prínosov a nevýhod zavedenia eura
- subjektívne vnímanie vývoja spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb.

Metodika prieskumu

Predkladaná informatívna správa sa opiera o prieskumy verejnej mienky realizované v období júna až septembra 2008 Ústavom pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR. Posledný septembrový prieskum bol realizovaný od 18. do 24. septembra 2008.

Ústav pre výskum verejnej mienky používa vo svojich prieskumoch štandardnú metodiku. Výberové vzorky sú vytvorené na základe štatistických údajov zo zdroja Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenskej republiky v roku 2001 a aktualizovaných údajov Štatistického úradu. Základný súbor tvorí 4 416 076 obyvateľov SR vo veku 16 a viac rokov k 31. 12. 2005. 1/

Reprezentatívny výberový súbor SR tvoria respondenti vo veku 16 a viac rokov. Je utvorený voľným kvótovým výberom so znáhodnením v poslednom kroku, pričom kontrolovanými premennými sú pohlavie, vek, národnosť, vzdelanie, veľkosť bydliska respondenta a kraj. Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na konci septembra 2008 na spracovanie odovzdaných 1314 dotazníkov. Vo všetkých prieskumoch, o ktoré sa správa opiera, sa pri uvažovanej 5 %-nej hladine významnosti potvrdila reprezentatívnosť výberovej súboru podľa kvótových znakov pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkostná skupina obce a kraj.

1/ Vekové zloženie obyvateľstva SR v roku 2005. Demografická a sociálna štatistika. ŠÚ SR, 2006 a Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenskej republiky v roku 2001. ŠÚ SR Bratislava.

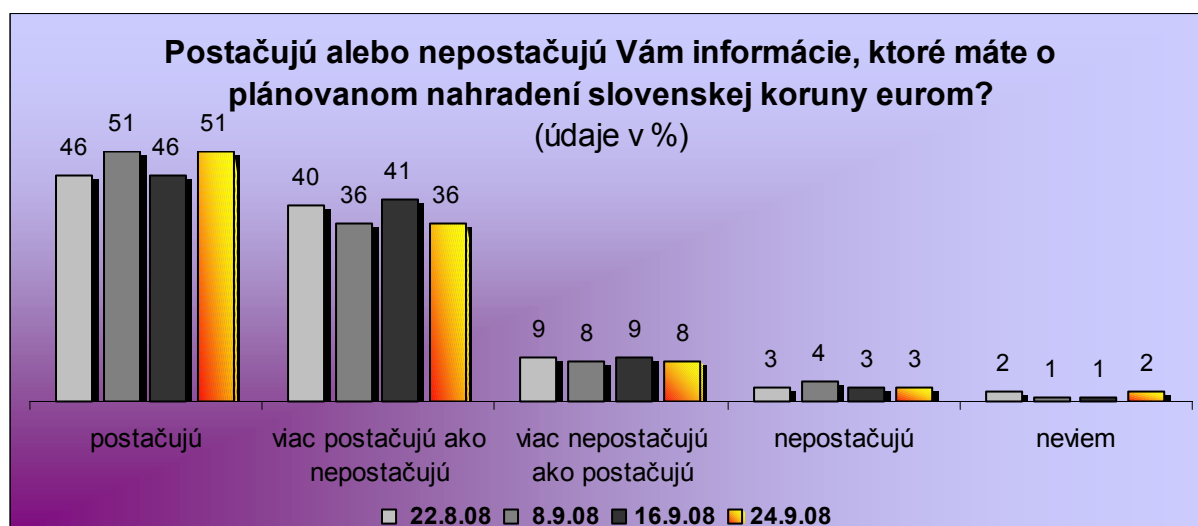
I. Informovanosť o zavedení eura

V septembri 2008 sa potvrdila vysoká miera informovanosti, keď sa 87 % respondentov vyjadrilo, že informácie o zavedení eura im „postačujú“ alebo „viac postačujú ako nepostačujú“. Možno konštatovať, že rastúci trend miery saturovanosti sa na začiatku septembra 2008 zastavil a kulminuje na spomínanej úrovni. Badateľné sú najmä malé transfery respondentov medzi odpoveďami „informácie mi postačujú“ a „informácie mi viac postačujú ako nepostačujú“, pričom zmena medzi jednotlivými prieskumami nepresiahla 5 percentuálnych bodov.

Informácie o zavedení eura, rovnako ako v predchádzajúcich prieskumoch, nepostačovali alebo viac nepostačovali ako postačovali najmä dôchodcom a opýtaným vo veku nad 60 rokov, pričom v týchto skupinách sa odpoveď informácie mi nepostačujú alebo viac nepostačujú ako postačujú vyskytovala dvakrát častejšie ako v celoslovenskom priemere.

Presné znenie otázky ako aj frekvencie jednotlivých odpovedí uvádza nasledujúci graf č. 1.

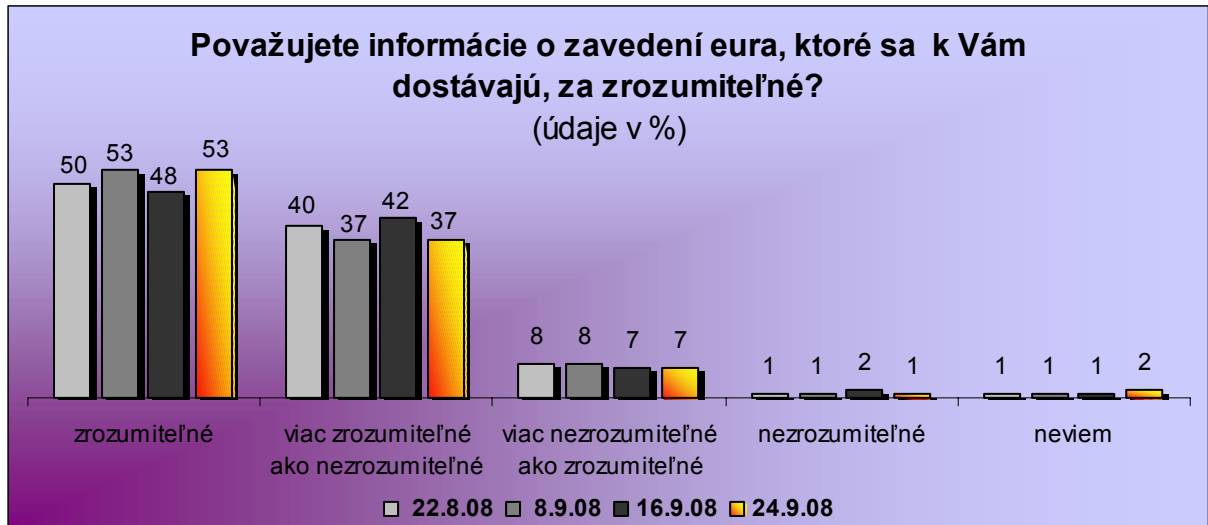
Graf č. 1

Moment kulminácie sa prejavil aj pri ďalších dvoch sledovaných charakteristikách poskytovaných informácií. Pri subjektívnom hodnotení zrozumiteľnosti informácií o zavedení eura za posledný mesiac nenastal výkyv v jednotlivých variantoch odpovedí o viac ako 5 percentuálnych bodov, pričom u negatívnych odpovedí to bolo maximálne na úrovni 1 percentuálneho bodu. Od konca júla je podiel zlúčených pozitívnych odpovedí na nezmennej úrovni 90 % („informácie považujem za zrozumiteľné“ alebo „informácie považujem za viac zrozumiteľné ako nezrozumiteľné“) a práve tak aj negatívnych odpovedí („informácie považujem za nezrozumiteľné“ alebo „za viac nezrozumiteľné ako zrozumiteľné“), pričom ich podiel je na úrovni 9% s výnimkou prieskumu z konca septembra, kedy došlo k poklesu o 1 percentuálny bod na úroveň 8 %.

Namerané údaje, ako aj znenie otázky uvádza graf č. 2 na nasledujúcej strane.

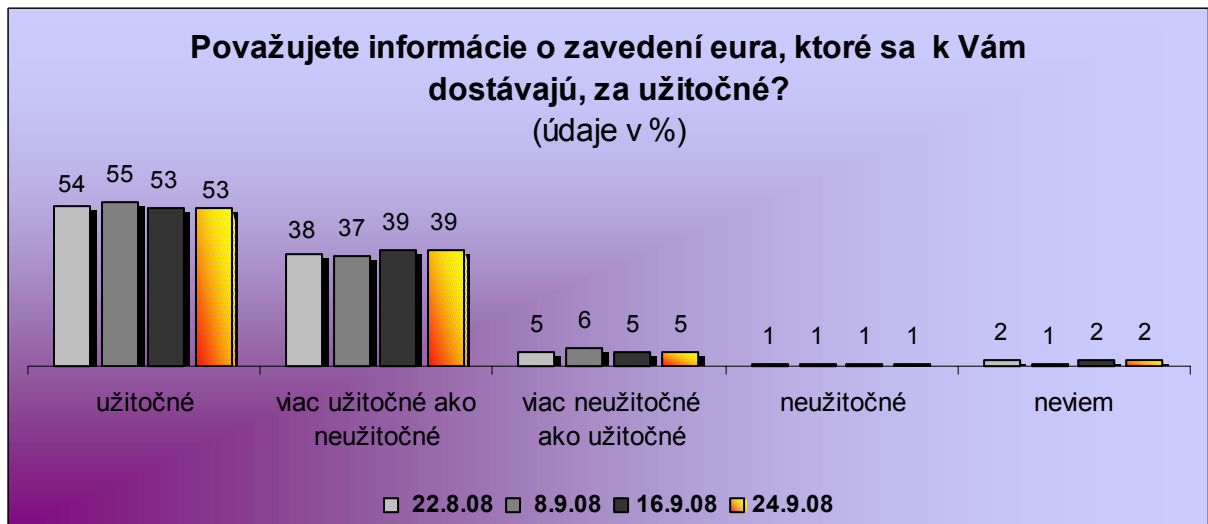
Graf č. 2

Najvyrovnannejšie výsledky boli zaznamenané pri subjektívnom hodnotení užitočnosti informácií o zavedení eura. V jednotlivých možných variantoch odpovedí neprišlo k zmene väčšej ako 2 percentuálne body. V septembri 2008 považovalo informácie „za užitočné“ alebo „za viac užitočné ako neužitočné“ spolu 92 % občanov a naopak „za neužitočné“ alebo „za viac neužitočné ako užitočné“ ich považovalo spolu 5 až 6 % oslovených.

Prehľad jednotlivých odpovedí a znenie otázky sa nachádzajú v grafe č. 3.

Graf č. 3

Hlavnými zdrojmi, z ktorých slovenská verejnosť čerpá informácie o blížiacom sa vstupe do eurozóny, sú televízne stanice. Slovenskú televíziu uviedli necelé tri pätiny respondentov (56%) a ostatné televízie viac ako polovica respondentov (51%). Na treťom mieste sa s viac ako dvojpätinovým podielom (42%) umiestnila denná tlač.

Po výraznom náraste čerpania informácií o eure z STV v prieskume realizovanom v polovici septembra 2008 došlo v najnovšom prieskume k jeho poklesu o 11 percentuálnych bodov. Aktuálna úroveň predstavuje návrat na hladinu zo začiatku systematického sledovania uvedenej témy v júni 2008. O niečo nižší pokles zaznamenal prieskum aj pri využívaní iných televízií na čerpanie informácií o prijatí eura, keď pokles v aktuálnom prieskume oproti predchádzajúcemu predstavoval 7 percentuálnych bodov.

Tabuľka č. 1 prináša výsledky štyroch prieskumov uskutočnených v auguste a v septembri 2008.

Tabuľka č. 1

Odkiaľ čerpáte informácie o zavedení eura? 1/	(údaje v %)			
	22.8.08	8.9.08	16.9.08	24.9.08
Z STV	57	58	67	56
Z iných televízií	51	51	58	51
Z dennej tlače	49	46	48	42
Zo Slovenského rozhlasu	29	24	27	27
Od priateľov a známych	24	24	26	26
Od členov rodiny	21	20	23	25
Z týždenníkov, mesačníkov a časopisov	22	22	16	22
Z informačných materiálov (z letákov, z brožúr, ...)	20	17	20	20
Z iných rádií	15	16	15	17
Z internetovej stránky www.euromena.sk	14	13	14	15
Z iných internetových stránok	12	12	14	13
Od spolupracovníkov	12	10	12	12
Z vonkajšej reklamy (z veľkoplošnej reklamy-billboardov, plagátov...)	10	11	11	12
Z prednášok a besied	4	3	4	5
Z bezplatnej telefónnej info linky	1	0	1	1
Z iných zdrojov	1	1	1	2
Nezaujímam sa o zavedenie eura	5	6	3	3

STV ako hlavné médium informujúce o zavedení eura uvádzali častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, dôchodcovia a respondenti vo vekovej skupine od 45 do 59 rokov.

Iné televízie využívajú ako zdroj poznatkov o vstupe Slovenska do eurozóny vo zvýšenej miere, oproti celoslovenskému priemeru, zamestnanci.

Denná tlač je dôležitým sprostredkovateľom informácií o zavádzaní nového platidla predovšetkým podľa odpovedí vysokoškolsky vzdelaných respondentov,

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

zamestnancov, mužov a vekovej skupiny účastníkov prieskumu od 30 do 44 rokov.

Za hlavných nositeľov informácií o zavedení eura považuje slovenská verejnosť zástupcov päťice inštitúcií: Národnej banky Slovenska, Ministerstva financií SR, splnomocnenca vlády pre zavedenie eura, členov vlády a zástupcov slovenských bánk. Každú z uvedených inštitúcií uvádzalo od 12 do 13 % respondentov.

„Vplyv zavedenia eura na životnú úroveň a fungovanie domácností“ (43%), „vplyv na úroveň cien tovarov a služieb“ (37%), ako aj „výhody a nevýhody zavedenia eura“ (33%) sú naďalej témami, o ktorých chce byť slovenská verejnosť v súvislosti so vstupom do eurozóny najčastejšie informovaná.

Výsledky posledného prieskumu ukazujú, že vo verejnej mienke došlo k najvyššiemu (9 %-nému) nárastu záujmu o otázky týkajúce sa vplyvu vstupu do eurozóny na životnú úroveň. O niečo nižší nárast – o 5 percentuálnych bodov – bol zaznamenaný pri problematike vplyvu zavedenia eura na úroveň cien tovarov a služieb a účinku zmeny platidla na hospodárstvo krajiny.

V tabuľke č. 2 na nasledujúcej strane uvádzame znenie položenej otázky a výsledky posledného augustového a troch septembrových prieskumov.

Tabuľka č. 2

Ktoré informácie o zavedení eura by ste predovšetkým chceli získať? 1/				
(údaje v%)				
	22.8. 08	8.9. 08	16.9. 08	24.9. 08
O vplyve zavedenia eura na životnú úroveň a fungovanie domácností	38	37	34	43
O vplyve zavedenia eura na úroveň cien tovarov a služieb	36	32	32	37
O výhodách a nevýhodách zavedenia eura	37	33	30	33
O vzhľade a ochranných prvkoch eurových bankoviek a mincí	25	18	24	23
O spôsobe ochrany spotrebiteľov	22	20	20	22
O vplyve zavedenia eura na hospodárstvo Slovenska	18	19	16	21
O tom, ako sa treba pripraviť na zavedenie eura	17	14	16	15
O postupnosti krokov pri zavedení eura	13	12	12	13
O spôsobe výmeny slovenskej koruny za euro	12	12	14	12
O dvojitom zobrazovaní cien v slovenských korunách a eurách	6	7	6	6
O výmennom kurze	5	3	4	5
Iné odpovede	2	0	1	1
Žiadne	5	12	10	6
Neviem	1	1	3	1

Pri troch najčastejšie uvádzaných témach zaujímajúcich slovenskú verejnosť – „vplyv zavedenia eura na životnú úroveň a fungovanie domácností“, „vplyv zavedenia eura na úroveň cien tovarov a služieb“, ako aj „výhody a nevýhody zavedenia eura“ neboli pri podrobnejšej analýze odpovedí podľa socio-demografických zoskupení

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

zaznamenané významnejšie rozdiely.

Z monitorovania oboznámenosti verejnosti s harmonogramom príprav na zavedenie eura v SR vyplýva, že až 98 % respondentov správne uviedlo, že zavedenie eura čaká Slovensko 1. januára 2009 a 85 % opýtaných vie, že vzhľad eurových mincí nie je vo všetkých krajinách rovnaký. Takmer tri pätiny účastníkov prieskumu (56%) má zafixované, že slovenskými bankovkami a korunami budú môcť platiť do 16. januára 2009. Viac ako polovica respondentov (52%) správne uviedla, že duálne zobrazenie cien bude povinné do konca roka 2009. Najhoršia situácia s oboznámenosťou slovenskej verejnosti bola zistená pri poslednom možnom termíne na výmenu slovenských bankoviek za eurá v komerčných bankách, ktorý bol stanovený tiež na koniec roka 2009. Vedomosť o termíne výmeny majú približne dve pätiny opýtaných (42%).

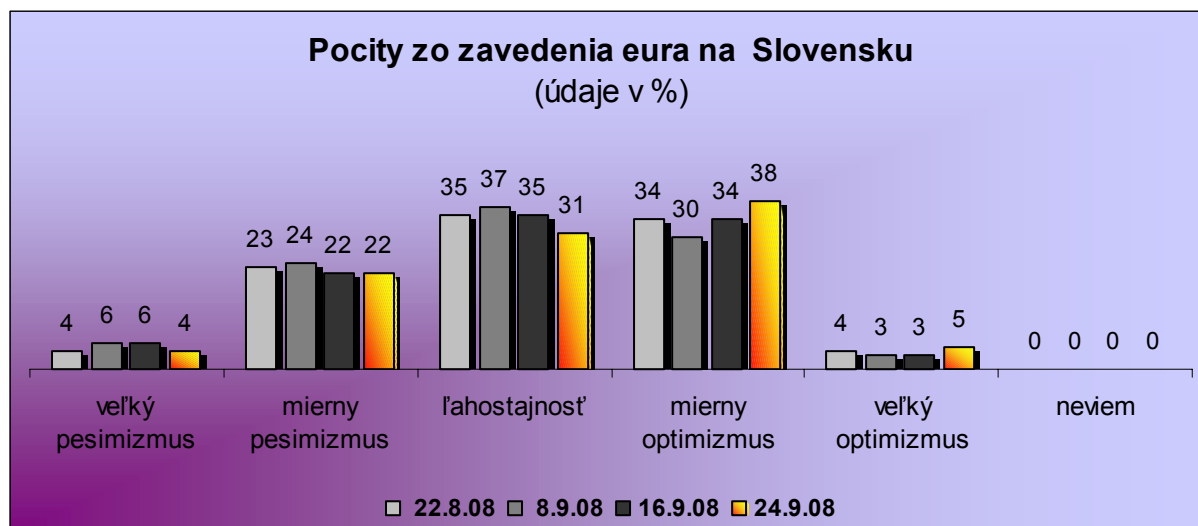
Najvyšší nárast správnych odpovedí – o 3 percentuálne body – bol aktuálne nameraný pri výroku o vzhľade eurových mincí, no zároveň bol zaznamenaný najvýraznejší, 5 %-ný, pokles pri uvádzaní správnych termínov zobrazovania duálnych cien.

II. Očakávanie súvisiace so zavedením eura

Ďalšia časť prieskumu mapovala pocity verejnosti, s ktorými očakáva zavedenie eura na Slovensku. Respondenti mali možnosť vyjadriť svoje pocity na 11 stupňovej škále od +5 po -5, pričom +5 znamená najväčší optimizmus, 0 ľahostajnosť a -5 najväčší pesimizmus.

Pre názornosť bola táto škála zredukovaná a výsledky z posledných štyroch prieskumov uvádza nasledujúci graf č. 4.

Graf č. 4

V poslednom septembrovom prieskume sa najfrekventovanejším pocitom stal mierny optimizmus s podielom 38 % v populácii 16 ročných a starších. Spolu s veľkým optimizmom dosiahol podiel 43 %. Z grafu č. 4 možno vidieť, že optimistické pocity vo verejnosti od začiatku septembra začali narastať a koncom septembra už rozdiel tvoril oproti začiatku mesiaca 10 percentuálnych bodov. Optimistické pocity sú najčastejšie u podnikateľov a živnostníkov, ďalej u ľudí s vysokoškolským vzdelaním, oslovených vo veku do 29 rokov a u socio-profesijnej skupiny zamestnancov.

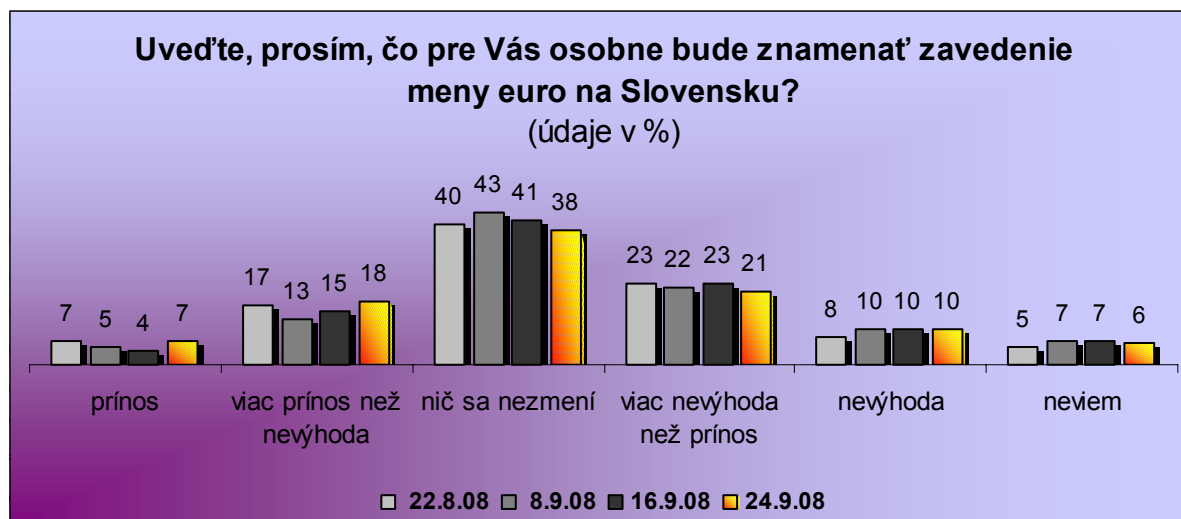
S deklarovanou ľahostajnosťou očakáva zavedenie eura približne tretina, presnejšie 31 % občanov, pričom sa žiadna zo sledovaných socio-demografických skupín výraznejšie neodlišovala od celoslovenského priemeru. V priebehu septembra 2008 táto odpoveď zaznamenala pokles, keď na začiatku septembra mala zastúpenie 37 % a na konci septembra spomínaných 31 %.

Podiel pesimisticky naladených občanov v súvislosti so zavedením eura v priebehu septembra mierne klesal. Na začiatku septembra bol podiel občanov s týmto pocitom voči euru na úrovni 30 % a na konci septembra ich podiel klesol na 26 %. Medzi pesimisticky naladenými sa nachádzali najmä dôchodcovia a ľudia vo veku nad 60 rokov.

Podľa subjektívneho hodnotenie prínosu zavedenia eura sa najväčší podiel obyvateľov Slovenska vo veku 16 a viac rokov domnieva, že zavedením eura sa pre nich osobne nič nezmení. Túto odpoveď zvolilo na konci septembra tohto roku 38 % oslovených. Približne jedna tretina respondentov si myslí, že zavedenie eura bude pre nich znamenať „viac nevýhodu ako prínos“ alebo „nevýhodu“ a jedna štvrtina vidí v zavedení eura prínos alebo viac prínos než nevýhodu.

Presné znenie otázky a podiely jednotlivých odpovedí z posledných štyroch prieskumov uvádza nasledujúci graf č. 5.

Graf č. 5

V priebehu septembra 2008 prišlo k poklesu podielu občanov, ktorí si myslia, že zavedením eura sa pre nich osobne nič nezmení o 5 percentuálnych bodov. Zároveň v rovnakom období prišlo k nárastu podielu ľudí, ktorí zdieľajú názor, že euro bude pre nich znamenať „viac prínos než nevýhodu“ o 5 percentuálnych bodov.

Zavedenie eura „za osobne prínosné“ alebo „viac prínosné ako nevýhodné“ najčastejšie považujú podnikatelia a živnostníci, ľudia s vysokoškolským vzdelaním a oslovení vo veku do 29 rokov. Naopak, ako „osobne nevýhodné“ alebo „viac nevýhodné ako prínosné“ vidia zavedenie eura najmä dôchodcovia a ľudia vo veku nad 60 rokov, socio-profesijná skupina nezamestnaných a občania maďarskej národnosti. Názor, že „zavedením eura sa nič nezmení“ zdieľa socio-profesijná skupina zamestnancov a to najmä zamestnaných na plný pracovný úväzok.

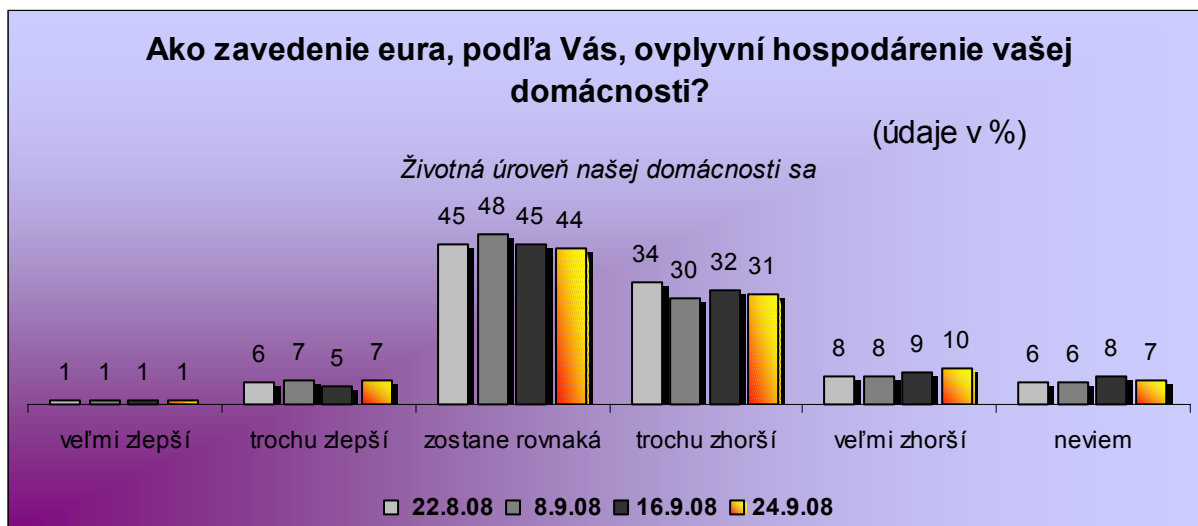
Jedným z cieľov prieskumu bolo zistiť ako respondenti posudzujú potenciálny vplyv zavedenia eura na hospodárenie domácnosti, v ktorej žijú. Z výsledkov prieskumov vyplýva, že aj počas septembra 2008 zlepšenie životnej úrovne domácnosti zavedením eura očakáva menej ako jedna desatina občanov, presnejšie od 6 do 8 % oslovených. Podiel ľudí, ktorí deklarujú tento názor ostáva počas celého skúmania bez významnejších zmien. Zlepšenie životnej úrovne domácnosti očakávajú častejšie oproti celoslovenskému priemeru najmä podnikatelia a živnostníci, vysokoškolsky vzdelaní občania a ľudia vo veku od 16 do 29 rokov.

Najpočetnejšou odpoveďou zostáva názor, že životná úroveň domácnosti zostane rovnaká; v poslednom septembrovom prieskume si túto odpoveď zvolilo 44 % respondentov z reprezentatívneho výberového súboru SR. Takýto názor je charakteristický predovšetkým pre vysokoškolsky vzdelaných respondentov a pre socio-profesijnú skupinu zamestnancov.

Podiel občanov, ktorí si myslia, že zavedením eura sa životná úroveň ich domácnosti „trochu zhorší“ alebo „veľmi zhorší“ je 41 %. Častejšie ako v celoslovenskom priemere očakávajú zhoršenie životnej úrovne domácnosti v dôsledku zavedenia eura, dôchodcovia a ľudia vo veku nad 60 rokov, nezamestnaní, občania maďarskej národnosti a oslovení so základným vzdelaním.

Presné podiely všetkých variantov odpovedí sú uvedené v nasledujúcom grafe č. 6.

Graf č. 6

III. Vnímanie potenciálnych prínosov a nevýhod zavedenie eura

Verejnosť vidí najväčší prínos prijatia eura v zjednodušení cestovania do zahraničia (44%) a v ľahšom obchodovaní so zahraničím (37%). Približne štvrtina populácie spája prínos zavedenia eura s možnosťou prehľadnejšieho porovnávania cien s ostatnými členmi eurozóny (27%), ako aj s názorom, že euro predstavuje oproti slovenskej korune silnejšiu, istejšiu a stabilnejšiu menu (25%).

Najvyšší nárast, o 5 percentuálnych bodov, nastal v odpovedi, že vstup do eurozóny povedie k rýchlejšiemu vyrovnávaniu rozdielov medzi SR a ekonomicky vyspelejšími krajinami EÚ. Oproti tomu pokles v rovnakej výške (t.j. 5 percentuálnych bodov) bol zaznamenaný pri deklarovaní prínosu zavedenia eura ako silnejšej, istejšej a stabilnejšej meny.

Výsledky štyroch prieskumov prináša tabuľka č. 3.

Tabuľka č. 3

Uved'te, čo bude podľa vás najväčším prínosom zavedenia eura na Slovensku? 1/	(údaje v %)			
	22.8.08	8.9.08	16.9.08	24.9.08
Zjednodušenie cestovania do zahraničia	42	40	45	44
Zjednodušenie obchodovania so zahraničím	37	37	39	37
Prehľadnejšie porovnanie cien tovarov a služieb s ostatnými krajinami eurozóny	25	23	23	27
Silnejšia, istejšia a stabilnejšia mena	29	29	30	25
Zvýšenie prestíže, imidžu a sebavedomia obyvateľov SR	13	11	14	14
Rýchlejšie vyrovnávanie rozdielov medzi SR a členskými krajinami EÚ	12	8	8	13
Nárast turizmu	12	11	14	12
Zlepšenie ekonomickej situácie v SR	9	10	11	10
Príliv zahraničných investorov	8	8	7	10
Rast platov a dôchodkov	9	8	7	9
Zníženie nezamestnanosti	3	5	5	4
Iné odpovede	0	1	0	0
Neočakávam žiadne prínosy	16	16	15	16
Neviem	2	4	3	3

Pri najčastejšie uvádzanej výhode prijatia nového platidla, zjednodušení cestovania do zahraničia, pri hlbšej analýze odpovedí optikou sociodemografických znakov, neboli zaznamenané výraznejšie odchýlky od celoslovenského priemeru.

Ďalším prínosom zavedenia eura, podľa oslovených, je prehľadnejšie porovnanie cien tovarov a služieb s ostatnými krajinami eurozóny. Očakávajú ho vo vyššej miere,

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

ako je celoslovenský priemer, najmä respondenti z najväčších miest s počtom nad 100 tisíc obyvateľov, vysokoškolsky vzdelaní oslovení a zamestnanci.

Štvrtina populácie vidí prínos zavedenia eura na Slovensku vo fakte, že euro je silnejšia a stabilnejšia mena.

Obavy zo zavedenia eura sú najčastejšie spájané so zvyšovaním cien, možnými špekuláciami v obchodoch a klamaním zákazníkov, nárastom množstva mincí v peňaženkách a zvykaním si na nový vzhľad bankoviek a mincí. Štyri najčastejšie nevýhody uvádzalo od 30 do 34 % respondentov.

Oproti predchádzajúcim výskumom poklesli obavy verejnosti (o 18 percentuálnych bodov) z toho, že si nezvykne na nový vzhľad bankoviek a mincí.

Naopak najvýraznejší nárast obáv sa vzťahoval na zhoršenie finančnej situácie a nedostatok peňazí v domácnosti (nárast o 13 percentuálnych bodov).

Položená otázka, ako aj odpovede na ňu v aktuálnom a troch predchádzajúcich prieskumoch, sú uvedené v tabuľke č. 4.

Tabuľka č. 4

Uvedte, čoho sa najviac obávate v súvislosti so zavedením eura? 1/				
(údaje v %)				
	22.8. 08	8.9. 08	16.9. 08	24.9. 08
Zvyšovania cien, zaokrúhľovania	28	33	32	34
Špekulácií v obchodoch, klamanie zákazníkov	31	36	32	34
Množstva mincí v peňaženke	35	34	37	33
Zvykania si na nový vzhľad bankoviek a mincí, ich rozpoznávanie	37	31	48	30
Zhoršenia finančnej situácie a nedostatku peňazí v domácnosti	18	21	10	23
Prepočítavania cien	22	21	23	21
Nárastu chudoby a prehlbovania nerovností	15	19	16	19
Cien tovarov a služieb v novej mene	19	18	22	16
Znehodnotenia úspor a majetku	14	11	15	12
Obmedzenia národnej suverenity (zvýšenia závislosti od EÚ)	5	7	6	7
Nepriaznivého vplyvu na hospodárstvo a ekonomickú situáciu SR	4	5	3	5
Problémov so zaobstaraním si eur	2	2	2	2
Iné odpovede	0	0	1	0
Nemám žiadne obavy	4	7	6	5
Neviem	1	1	1	1

Vývoj miery obáv zo zvyšovania cien v súvislosti so zavedením eura na Slovensku nezaznamenal počas septembra 2008 žiadne významnejšie zmeny. Najpočetnejšie zastúpená je naďalej stredná miera obáv, ktorú na konci septembra 2008 vyjadrilo 62 % oslovených. Častejšie ako v celoslovenskom priemere bola táto miera obáv zaznamenaná iba u socio-profesijnej skupiny zamestnancov.

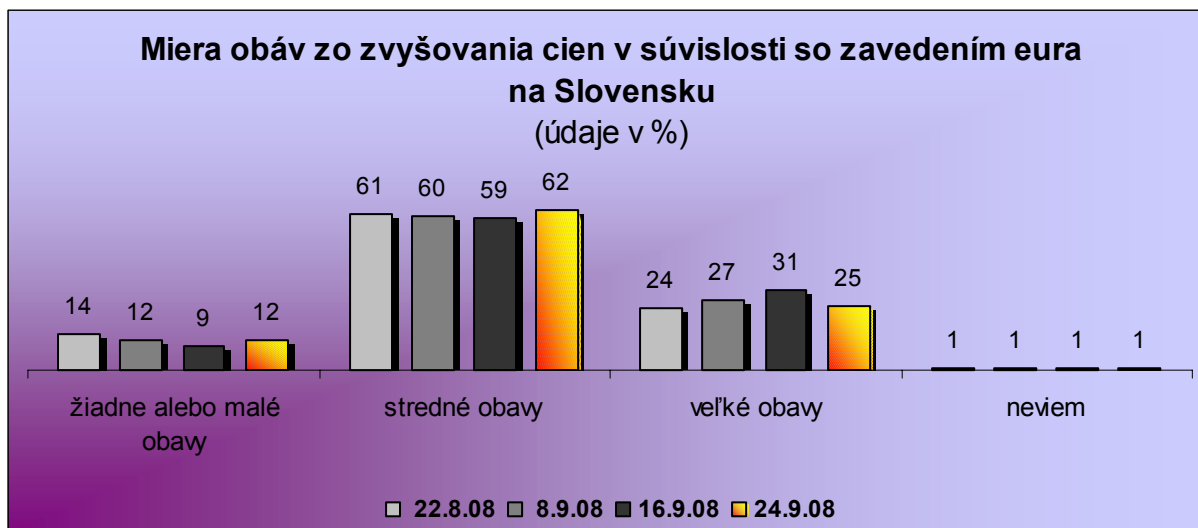
1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

Obyvateľov s veľkými obavami zo zvyšovania cien bolo na konci septembra tohto roka 25 %. Veľké znepokojenie je frekventovanejšie u dôchodcov a u ľudí vo veku nad 60 rokov, ale aj u nezamestnaných a občanov so základným vzdelaním.

Žiadne alebo malé obavy v súčasnosti deklaruje 12 % občanov, pričom častejšie ako v celoslovenskom priemere to sú podnikatelia a živnostníci, ľudia s vysokoškolským vzdelaním a oslovení vo veku od 16 do 29 rokov.

Údaje sú znázornené v grafe č. 7.

Graf č. 7

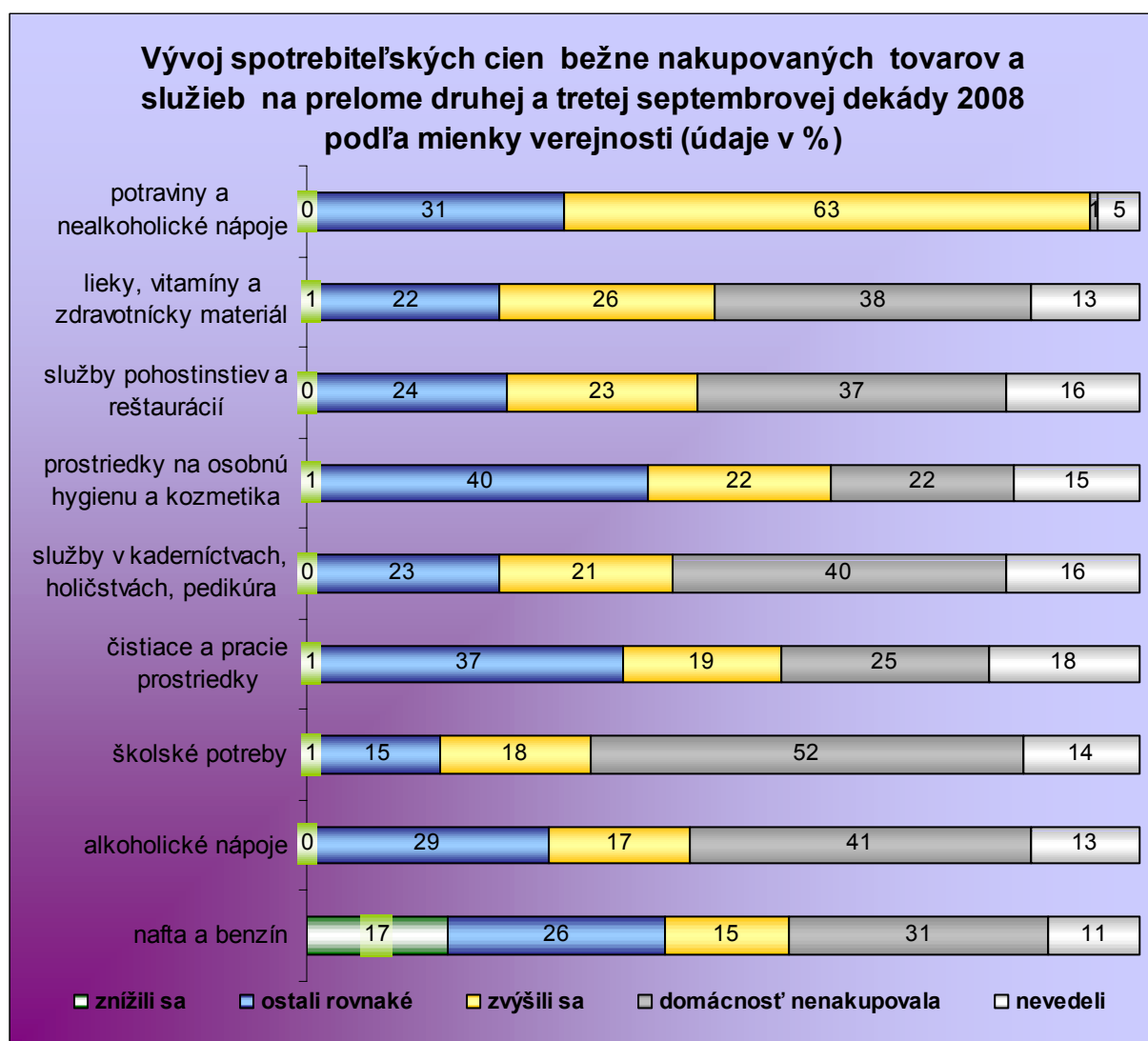

Subjektívne vnímanie vývoja spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb

Pravidelná analýza inflačných nálad obyvateľov počas druhej septembrovej dekády naznačila čiastočné upokojenie hladiny verejnej mienky, avšak na konci septembra napätie oproti predchádzajúcemu obdobiu opäť stúplo vo všetkých sledovaných položkách s výnimkou školských potrieb. Kritickým naďalej ostáva okruh potravín a nealkoholických nápojov, kde o zvýšení cien za uplynulých 10 dní bolo pri poslednom zisťovaní presvedčených 63 % opýtaných.

Prehľad odpovedí respondentov z tretieho septembrového prieskumu poskytuje graf č. 8.

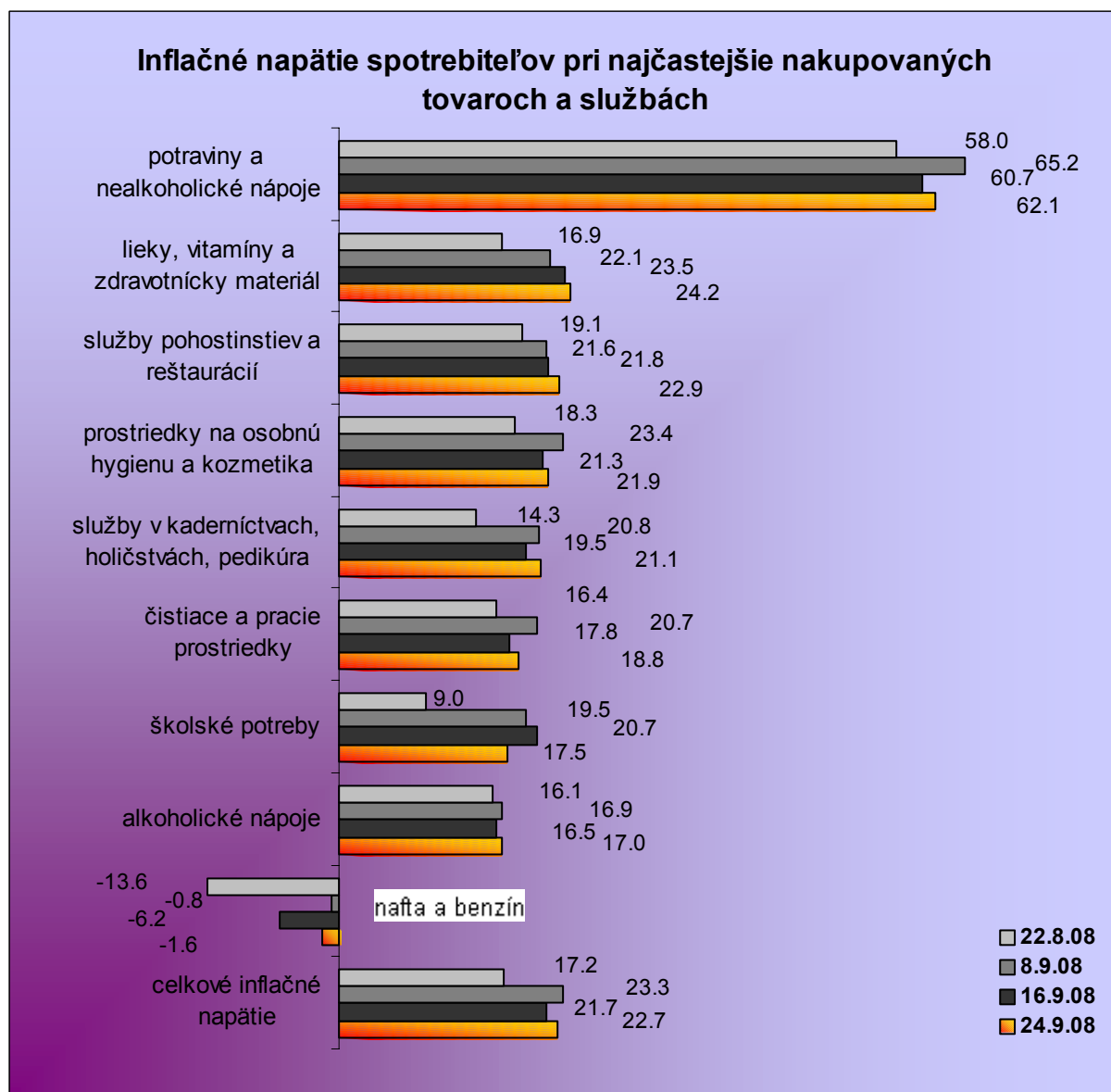
Graf č. 8

Kvôli možnosti časového porovnania výsledkov bol skonštruovaný index inflačného napätia, ktorý nadobúda hodnoty od -100, ak si všetci respondenti myslia, že ceny sa znížili, do +100 v prípade, ak sa všetci domnievajú, že sa zvýšili.

Porovnanie výsledkov z ostatných 4 prieskumov ponúka graf č. 9 na nasledujúcej strane.

Graf č. 9

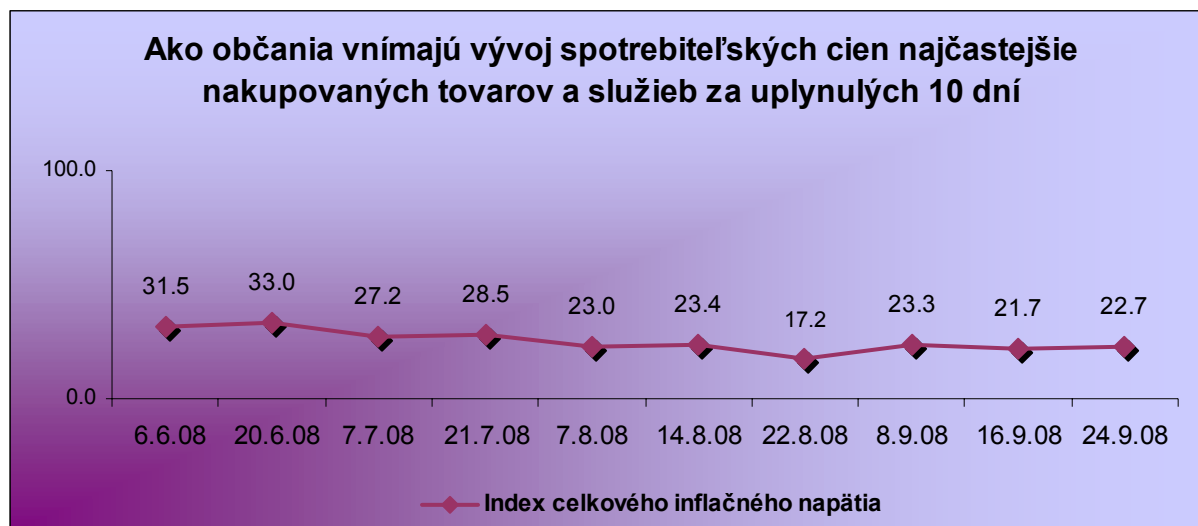

Z priemeru inflačného napätia sa vymykajú dva okruhy. Prvým okruhom sú potraviny a nealkoholické nápoje, kde je permanentne merané najvyššie inflačné napätie (na konci septembra 62,1) a druhým okruhom sú pohonné hmoty, kde bolo namerané naopak najnižšie inflačné napätie, pričom v dôsledku miernej prevahy odpovedí o znížení cien nad odpoveďami o zvýšení cien mal index záporné znamienko (-1,6 deflačné hodnotenia). Na zvyšovanie cien potravín a liekov sú zvlášť citliví dôchodcovia, prostriedky na hygienu, alkohol a pohonné hmoty častejšie figurovali u nezamestnaných. Podnikatelia reagovali najmä na pohonné hmoty a služby reštaurácií, ľudia vo veku od 30 do 44 rokov (pravdepodobne rodičia školopovinných detí) a študenti na školské potreby.

Celkové inflačné napätie dosiahlo na prelome druhej a tretej septembrovej dekády hodnotu 22,7, čo je vyššia hodnota ako pred mesiacom, ale nižšia ako pred dvoma a troma mesiacmi.

Ostatné hodnoty v doposiaľ uskutočnených prieskumoch prezentuje graf č. 10.

Graf č. 10

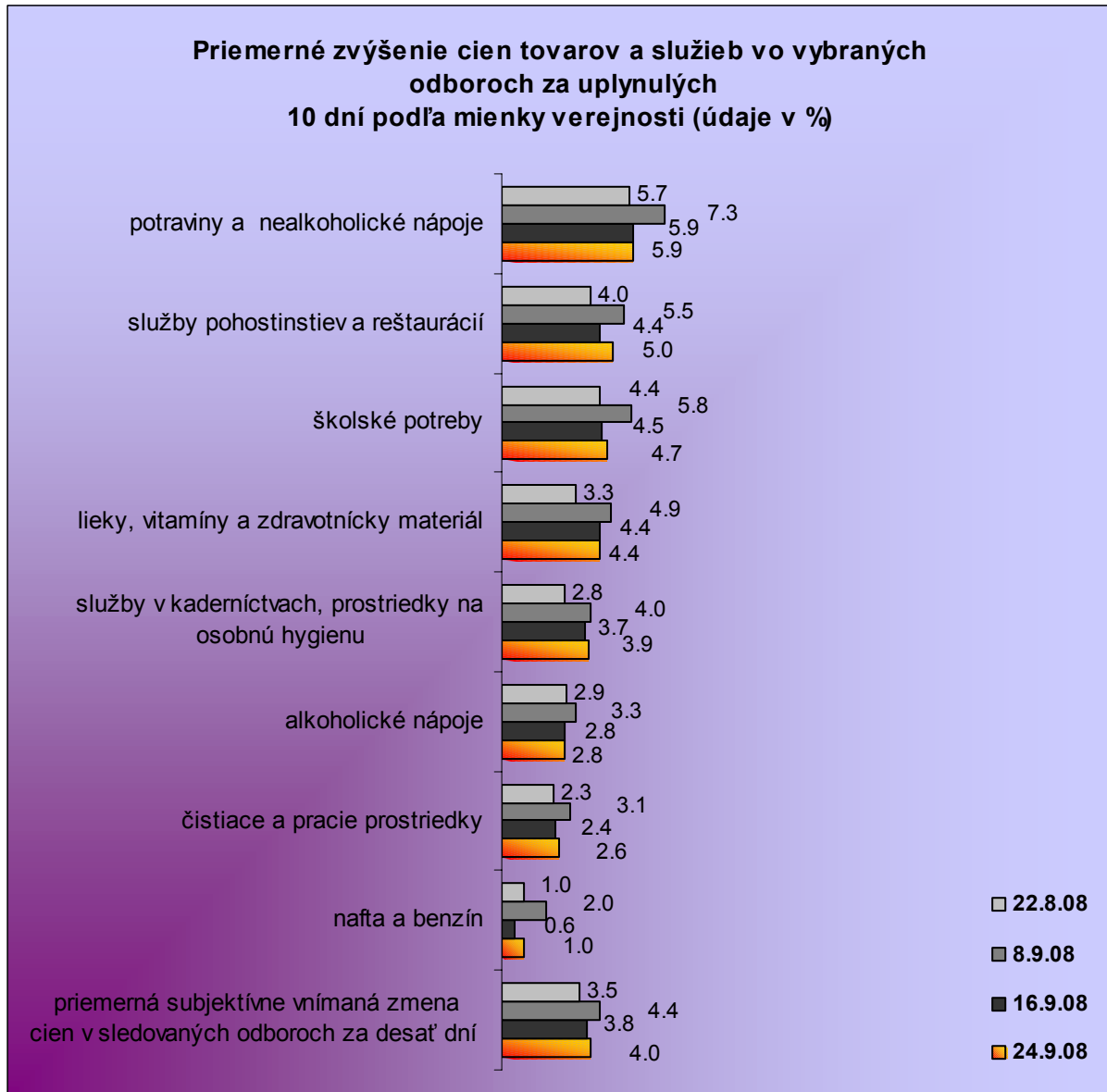
Priemerná subjektívne vnímaná zmena cien v sledovaných okruhoch v poslednej dekáde septembra predstavuje 4 %.

Tento údaj je o trochu nepriaznivejší pri porovnaní s predchádzajúcim prieskumom i so situáciou pred mesiacom (nárast o 0,2, resp. o 0,5 percentuálneho bodu), ale je priaznivejší pri komparácii so stavom pred dvoma mesiacmi (pokles o 0,4 percentuálneho bodu), resp. pred tromi mesiacmi (o 1,2 percentuálneho bodu).

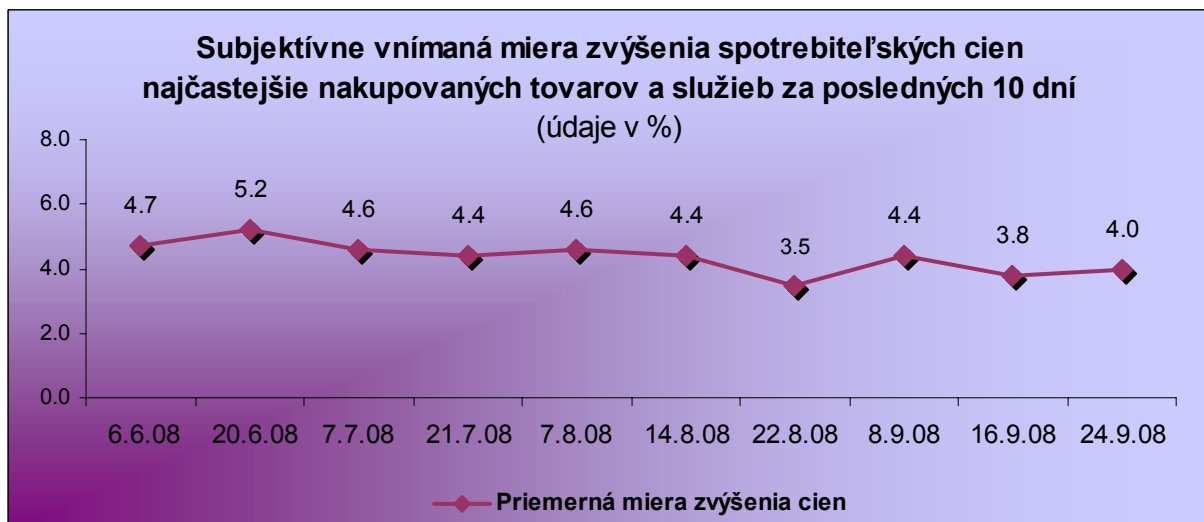
Hodnoty v jednotlivých sledovaných okruhoch sa nachádzajú v grafe č. 11.

Grafické znázornenie vnímania zmien spotrebiteľských cien sa nachádza na nasledujúcej strane v grafe č. 12.

Graf č. 11

Graf č. 12

Zhrnutie

- ❑ V septembri 2008 sa potvrdila vysoká miera informovanosti verejnosti o zavedení eura na Slovensku, keď 87 % respondentov vyjadrilo pocit, že informácie o zavedení eura im vcelku postačujú. Informácie súvisiace so zavedením eura v SR, považuje 90 % populácie za zrozumiteľné a 92 % ich považuje za užitočné.
- ❑ Slovenská verejnosť čerpá informácie o blížiacom sa vstupe do eurozóny najčastejšie z televízneho vysielania. Slovenskú televíziu uviedli necelé tri pätiny respondentov (56%) a ostatné televízie viac ako polovica respondentov (51%). Na treťom mieste sa s viac ako dvojpätinovým podielom (42%) umiestnila denná tlač.
- ❑ Za hlavných nositeľov informácií o zavedení eura považuje slovenská verejnosť zástupcov päťice inštitúcií: Národnej banky Slovenska, Ministerstva financií SR, splnomocnenca vlády pre zavedenie eura, členov vlády a zástupcov slovenských bánk. Každú z uvedených inštitúcií uvádzalo od 12 do 13 % respondentov.
- ❑ Témami, o ktorých chce byť slovenská verejnosť najčastejšie informovaná v súvislosti so zavedením eura sú: vplyv zavedenia eura na životnú úroveň a fungovanie domácností (43%), na úroveň cien tovarov a služieb (37%), ako aj výhody a nevýhody vstupu do eurozóny (33%).
- ❑ Optimistické pocity vo verejnosti v kontexte zavedenia eura na Slovensku od začiatku septembra začali narastať a koncom septembra dosiahli podiel 43 %. S deklarovanou ľahostajnosťou očakáva zavedenie eura 31 % občanov a podiel pesimisticky naladených občanov na konci septembra klesol na 26 %.
- ❑ Najväčší podiel obyvateľov Slovenska vo veku 16 a viac rokov sa domnieva, že zavedením eura sa pre nich osobne nič nezmení. Túto odpoveď zvolilo na konci septembra tohto roku 38 % oslovených. Približne jedna tretina respondentov si myslí, že zavedenie eura bude pre nich znamenať „nevýhodu“ alebo „viac nevýhodu ako prínos“ a jedna štvrtina vidí v zavedení eura „prínos“ alebo „viac prínos než nevýhodu“.
- ❑ Zlepšenie životnej úrovne domácnosti v dôsledku zavedenia eura očakáva od 6 do 8 % oslovených. Názor, že životná úroveň domácnosti zostane rovnaká, vyjadrilo 44 % respondentov. Na konci septembra 2008 bol podiel občanov, ktorí si myslia, že zavedením eura sa životná úroveň ich domácnosti trochu alebo veľmi zhorší 41 %.
- ❑ V očiach slovenskej verejnosti ostávajú hlavnými výhodami prijatia novej meny zjednodušenie cestovania do zahraničia (44%) a ľahšie obchodovanie so zahraničím (37%).
- ❑ Obavy zo zavedenia eura sú najčastejšie spájané so zvyšovaním cien, s možnými špekuláciami v obchodoch a klamaním zákazníkov, s nárastom

množstva mincí v peňaženkách a so zvykaním si na nový vzhl'ad bankoviek a mincí. Štyri najčastejšie nevýhody uvádzalo od 30 do 34 % respondentov.

- ❑ Subjektívne vnímaná inflácia najčastejšie nakupovaných tovarov a služieb je naďalej najvyššia v položke potravín a nealkoholických nápojov a naopak najnižšia pri pohonných hmotách.
- ❑ Prvé štyri priečky v rebríčku najvyššej miery subjektívne pociťovaného zvýšenia cien obsadili na konci septembra 2008 potraviny a nealkoholické nápoje, služby pohostinstiev a reštaurácií, školské potreby a ďalej lieky, vitamíny, spolu so zdravotníckym materiálom. Na najnižšej priečke ostali pohonné hmoty.
- ❑ Celkový ukazovateľ zachytávajúci subjektívne pociťovanú mieru zvýšenia cien vo všetkých sledovaných okruhoch dosiahol na konci septembra 2008 hodnotu 4 %.